

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

w sprawie **A.S.**,

co do której umorzono postępowanie w sprawie o czyn z art. 216 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 11 lipca 2025 r.

zażalenia oskarżyciela prywatnego na zarządzenie sędziego Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 26 lutego 2025 r., sygn. akt III Ka 146/23

o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23

postanowił

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23, Sąd Okręgowy w Rzeszowie, po rozpoznaniu apelacji wywiedzionych od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 12 października 2022 r., sygn. akt X K 1037/20, uchylił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k. umorzył wobec oskarżonej A.S. postępowanie karne o czyn z art. 216 § 1 k.k. i art. 212 § 1 k.k. objęty zarzutem oskarżenia prywatnego, a kosztami procesu obciążył Skarb Państwa (k. 1035, 1289).

Pismem z dnia 26 marca 2024 r. (data sporządzenia pisma) oskarżyciel prywatny K.M. wniósł o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu celem złożenia kasacji wraz z wnioskiem o zwolnienie go od opłaty od kasacji (k. 1336 – 1342).

Zarządzeniem z dnia 24 maja 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23, wyznaczono oskarżycielowi prywatnemu pełnomocnika z urzędu w osobie adwokat K.J. celem

sporządzenia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23 albo opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji (k. 1382 – 1384).

Pismem z dnia 25 czerwca 2024 r. (data sporządzenia pisma) adwokat K.J. wniosła o zwolnienie jej z funkcji pełnomocnika z urzędu oskarżyciela prywatnego motywując to faktem, że po wnikliwej analizie akt sprawy nie znalazła podstaw do wniesienia kasacji. Oskarżyciel prywatny poinformowany przez nią o tym fakcie nie zgodził się z jej stanowiskiem i nalegał na sporządzenie kasacji opartej na zarzutach, które w ocenie pełnomocnika są całkowicie bezzasadne. W związku z powyższym, na prośbę oskarżyciela prywatnego, uznała za zasadne wystąpienie z powyższym wnioskiem (k. 1400).

Wniosek ten, zarządzeniem z dnia 27 czerwca 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23, nie został uwzględniony (k. 1401).

W dniu 16 lipca 2024 r. do Sądu Okręgowego w Rzeszowie wpłynęła opinia adwokat K.J. o braku podstaw do wniesienia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23 (k. 1424 – 1428).

Na podstawie zarządzenia z dnia 16 lipca 2024 r. oskarżycielowi prywatnemu doręczono odpis ww. opinii wraz z pouczeniem, iż kasację może wnieść w terminie 30 dni „ustanowiony przez niego obrońca z wyboru”. Przesyłkę zawierającą ww. dokumenty oskarżyciel prywatny odebrał w dniu 6 sierpnia 2024 r. (k. 1423, 1429, 1429a).

Pismem z dnia 4 września 2024 r. (data sporządzenia pisma) oskarżyciel prywatny kolejny raz wniósł o przyznanie pełnomocnika z urzędu, a następnie wniósł do sądu datowaną na 5 września 2024 r. osobistą kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23 wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłaty od kasacji (k. 1450 – 1460).

Zarządzeniami z dnia 15 października 2024 r. odmówiono oskarżycielowi prywatnemu wyznaczenia kolejnego pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia kasacji oraz wezwano go do uzupełnienia braku formalnego kasacji poprzez przedłożenie kasacji sporządzonej i podpisanej przed adwokata lub radcę prawnego w terminie 7 dni pod rygorem odmowy przyjęcia kasacji. Wezwanie do uzupełnienia braków wraz z odpisem zarządzenia o odmowie wyznaczenia pełnomocnika z urzędu oskarżyciel prywatny odebrał w dniu 7 listopada 2024 r. (k. 1476 - 1478a).

W związku z tym, że oskarżyciel prywatny ww. braku formalnego kasacji w terminie nie uzupełnił, zarządzeniem z dnia 26 lutego 2025 r., sygn. akt III Ka 146/23, odmówiono przyjęcia kasacji oskarżyciela prywatnego od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. akt III Ka 146/23 (k. 1577 – 1578).

Od powyższego zarządzenia oskarżyciel prywatny wywiódł w terminie zażalenie, w którym podniósł zarzuty obraży art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 1 EKPCz, art. 47 KPP UE, art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP w zw. z art. 14 ust. 1 EKPCz w zw. z art. 21 KPP UE polegający na odmowie przyjęcia jego osobistej kasacji pomimo tego, że ww. przepisy gwarantują mu prawo do rozpoznania sprawy przez sprawiedliwy sąd, niezależnie od jego sytuacji finansowej i nie może on być dyskryminowany i uzależniony od dobrej woli jakiegokolwiek adwokata czy radcy prawnego.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego zarządzenia, przyjęcie jego osobistej kasacji i jej rozpatrzenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne.

Zgodnie art. 526 § 2 k.p.k., jeżeli kasacja nie pochodzi od prokuratora, Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich albo Rzecznika Praw Dziecka, powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata, radcę prawnego albo radcę Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Jeżeli nadzwyczajny środek zaskarżenia tym wymaganiom nie odpowiada, prezes sądu odwoławczego (przewodniczący wydziału, upoważniony sędzia), stosownie do treści art. 120 § 1 k.p.k., wzywa osobę, która środek wniosła, do usunięcia tych braków. Jeżeli wezwany w zakreślonym terminie z obowiązku usunięcia braków formalnych się nie wywiąże, ww. organ sądowy odmawia przyjęcia kasacji (art. 530 § 2 k.p.k.). Taki tryb musi być wdrożony również w sytuacji, gdy wyznaczony pełnomocnik z urzędu stwierdzi, że nie ma podstaw do wniesienia kasacji.

W świetle powyższych uwag, prawidłowość zaskarżonego zarządzenia nie może budzić żadnych wątpliwości. Odnosząc się do zawartych w zażaleniu uwag w kontekście prawa do sądu, skarżącemu należy natomiast przypomnieć, że w ocenie Trybunału Konstytucyjnego „wprowadzenie przymusu adwokackiego należy postrzegać nie jako ograniczenie, ale przeciwnie, jako gwarancję właściwej realizacji prawa do sądu. Dopuszczenie możliwości sporządzania skarg kasacyjnych przez pełnomocników nieprofesjonalnych powodowałoby faktyczne ograniczenie prawa do sądu. Przymus adwokacki ma na celu zapewnienie skardze kasacyjnej odpowiedniego poziomu merytorycznego i formalnego. Od adwokata czy radcy prawnego można oczekiwać znajomości przepisów procedury obowiązującej w postępowaniu sądowym i wiedzę tę egzekwować” (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 czerwca 2016 r., SK 2/15 i powołane tam orzecznictwo). „Wymaganie kontroli kasacyjnej, czyli trzeciej instancji, nie ma zaś charakteru konstytucyjnego, ani nie wynika ze zobowiązań międzynarodowych” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 października 2006 r., SK 34/06). Zarówno

Konstytucja RP (art. 176 ust. 1), jak i EKPCz (art. 13) nie przewiduje wszak trójinstancyjnego postępowania sądowego (standardem minimalnym jest postępowanie dwuinstancyjne), a zatem to wszystko, co poza ten standard wykracza (włącznie z samą instytucją kasacji i sposobem jej ukształtowania co trybu ogólnego, jak i w jej ramach dalszego trybu uproszczonego) jest (z punktu widzenia uniwersalnego standardu europejskiego i konstytucyjnego) naddatkiem i podwyższeniem standardu (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2006 r., SK 30/05).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[WB]

[a.ł.]